

Zitting 1977–1978

15 078

Statuut van het Vestigingsfonds van de Raad van Europa (Straatsburg, 16 april 1956, Trb. 1978, 74) en het Derde Aanvullend Protocol bij het Algemeen Verdrag nopens de voorrechten en immuniteiten van de Raad van Europa; Straatsburg, 6 maart 1959

Nr. 1

Ter griffies van de Eerste en van de Tweede Kamer der Staten-Generaal ontvangen 29 juni 1978. De wens dat deze Overeenkomst aan de uitdrukkelijke goedkeuring van de Staten-Generaal zal worden onderworpen, kan door of namens een of beide Kamers of door ten minste vijftien leden van de Eerste Kamer dan wel dertig leden van de Tweede Kamer te kennen worden gegeven uiterlijk op 29 juli 1978.

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitters van de Eerste Kamer en van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

's-Gravenhage, 27 juni 1978

Ter voldoening aan het bepaalde in het tweede lid van artikel 60, juncto artikel 64, en onder verwijzing naar het derde lid van artikel 61 van de Grondwet, de Raad van State gehoord, heb ik de eer u hierbij de Franse en de Engelse tekst en de vertaling in het Nederlands over te leggen van het op 16 april 1956 te Straatsburg tot stand gekomen Statuut van het Vestigingsfonds van de Raad van Europa (Trb. 1978, 74) alsmede de Franse en de Engelse tekst en de vertaling in het Nederlands van het op 6 maart 1959 te Straatsburg tot stand gekomen Derde Aanvullende Protocol nopens de voorrechten en immuniteiten van de Raad van Europa (Trb. 1978, 75).

Een toelichtende nota bij deze beide overeenkomsten gelieve u hiernevens aan te treffen.

De goedkeuring van beide overeenkomsten wordt alleen voor Nederland gevraagd.

De Minister van Buitenlandse zaken, a.i.
A. A. M. van Agt

TOELICHTENDE NOTA

Voorgeschiedenis

In december 1953 heeft het Comité van Ministers van de Raad van Europa een Speciaal Vertegenwoordiger voor nationale vluchtelingen en bevolkingsoverschotten in Europa benoemd. Aanleiding daartoe vormde o.a. de stroom van vluchtelingen van Duitse nationaliteit uit de Duitse Democratische Republiek, welke toevlucht zochten in de Bondsrepubliek Duitsland. De Speciaal Vertegenwoordiger kreeg tot taak om in het kader van de Raad van Europa de helpende hand te bieden bij de vestiging van deze vluchtelingen en bij hun wederinschakeling in het arbeidsproces.

In 1956 werden de taak en bevoegdheden van de Speciaal Vertegenwoordiger, nadat met deze functie enige ervaring was opgedaan, nader geregeld. Ter zake moge worden verwezen naar Resolutie (56)8 van het Comité van Ministers van de Raad van Europa (zie rubriek J (gegevens van Trb. 1978, 74)).

In hetzelfde jaar werd op initiatief van de Speciaal Vertegenwoordiger het Europees Vestigingsfonds opgericht.

Het Statuut

Het Statuut van het Europees Vestigingsfonds, op 16 april 1956 vastgesteld bij Resolutie (56)9 van het Comité van Ministers van de Raad van Europa, is opgenomen in Trb. 1978, 74 (voor de Resolutie zie rubriek J (gegevens)).

Volgens artikel II is het doel van het fonds financiële hulp te verlenen bij het oplossen van problemen van Europese landen ten gevolge van bevolkingsoverschotten, met inbegrip van nationale vluchtelingen.

Anders dan bij vluchtelingen als gedefinieerd in artikel 1 van het Verdrag betreffende de status van vluchtelingen (Genève, 28 juli 1951, laatstelijk Trb. 1971, 148) gaat het bij «nationale vluchtelingen» om personen die zijn teruggekeerd naar het land waarvan zij de nationaliteit bezitten. Hieruit blijkt dat ook andere personen dan de hierboven bedoelde «DDR-vluchtelingen» onder de gebezigde term vallen. Dit is o.m. het geval met de Italiaanse bevolkingsgroep welke in 1970 uit Libië naar Italië terugkeerde.

Het fonds kan leningen verstrekken of garanderen ter financiering van:

- a. programma's ter schepping van werkgelegenheid in dat kader;
- b. programma's bedoeld om met behulp van leningen of anderszins personen in Europa te steunen die zich opnieuw ergens willen vestigen in of buiten Europa.

Ter zake is vermeldenswaard dat in de afgelopen ruim 20 jaar van zijn bestaan het fonds leningen heeft kunnen verstrekken voor meer dan de tegenwaarde van US \$ 340 mln.

Eind 1977 waren 15 landen, onder welke 13 lid-staten van de Raad van Europa, tot het fonds toegetreden.¹

Door leden van de Staten-Generaal is in het verleden bij herhaling de wens geuit dat het Koninkrijk tot het fonds zou toetreden. Vorige kabinetten hebben hieromtrent lange tijd getwijfeld. De indruk bestond namelijk dat de activiteiten van het fonds voor een belangrijk deel zouden samenvallen met die van het Europees Sociaal Fonds van de Europese Gemeenschappen. Werkzaamheid van verschillende Europese organisaties op hetzelfde terrein werd onwenselijk geacht en van het nut van het fonds waren de achtereenvolgende kabinetten niet overtuigd.

Inmiddels is echter gebleken, dat zich in de praktijk geen doublures voordoen tussen het Europees Sociaal Fonds en het Vestigingsfonds van de Raad van Europa. Voorts kan worden geconstateerd dat het fonds een goede reputatie geniet. Zowel het beheer van het fonds als de uitvoering van de projecten met behulp van door het fonds verstrekte leningen geschieden op efficiënte wijze. Deze reputatie wordt bevestigd door het feit, dat de handels-

¹ Zie blz. 35 van Trb. 1978, 74 en blz. 24 van Trb. 1978, 75. Voorts zijn inmiddels ook nog Denemarken, Noorwegen en Spanje tot het fonds toegetreden (deze landen zijn overigens geen partij geworden bij het Protocol).

banken bereid blijken aan het fonds kredieten te verstrekken tot het tienvoud van de bedragen, welke door de deelnemende landen in het fonds worden gestort. In dit verband kan worden vastgesteld, dat het fonds zijn bestaansreden in belangrijke mate gesteund ziet door het feit dat het veelal op gunstiger voorwaarden bankleningen kan afsluiten dan een aantal regeringen in wier landen vele van de projecten worden uitgevoerd, te weten de in economisch opzicht minder ontwikkelde Middellandse-Zeelanden.

Zowel uit politiek als uit praktisch oogpunt dienen de activiteiten van het fonds derhalve mede te worden gezien als even zovele uitingen van solidariteit ten opzichte van laatstgenoemde landen. Voor het vorige kabinet waren deze ontwikkelingen aanleiding in 1977 te besluiten, dat het gewenst zou zijn dat het Koninkrijk alsnog tot het fonds zal toetreden. Dit besluit onderschrijft de huidige Regering. Bij monde van de toenmalige minister van Buitenlandse Zaken is in het Comité van Ministers, tijdens zijn 61ste vergadering op 24 november 1977, het voornemen van het Koninkrijk der Nederlanden aangekondigd per 1 januari 1978 tot het fonds toe te treden. Toetreding tot het Vestigingsfonds houdt voor het Koninkrijk in dat een volkenrechtelijke overeenkomst wordt aangegaan. Het Statuut van het fonds behoeft derhalve de goedkeuring van het parlement.

Indien de goedkeuring van de Staten-Generaal wordt verkregen, ligt het in de bedoeling om in de (overeenkomstig artikel XV, sectie 3) af te leggen formele verklaring van toetreding te bevestigen dat de toetreding van het Koninkrijk met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 1978 plaatsvindt.

Ten aanzien van de financiële gevolgen van de Nederlandse toetreding moge nog het volgende worden opgemerkt. Bij toetreding zal van het Koninkrijk worden gevraagd 400 participatiebewijzen in het fonds te nemen, overeenkomstig sectie 2 van artikel IV van het Statuut, juncto de bijlage bij het Statuut, welke laatste de in 1956 vastgestelde schaal van bijdragen voor deelnemende lid-staten bevat². De nominale waarde van een bewijs van deelneming is US \$ 1000. Het totaal te storten bedrag ten belope van de huidige tegenwaarde in guldens van US \$ 400 000 kan in vier termijnen worden voldaan ingevolge artikel IV, sectie 2, onder b³. Dit bedrag zal voor gelijke delen ten laste worden gebracht van de begrotingen van de Ministeries van Sociale Zaken, van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk en van Buitenlandse Zaken.

Ieder lid van het fonds kan ingevolge artikel XIV van het Statuut – met inachtneming van een termijn van zes maanden – aan het eind van ieder financieel jaar uit het fonds terugtreden. De voorwaarden van terugtrekking worden vastgesteld door het college van bewindvoerders. Zou deze situatie zich voor Nederland eventueel voordoen, dan zal parlementaire goedkeuring van het voornemen daartoe worden gevraagd.

Voor het overige spreken de artikelen van het Statuut, naar het voorkomt, voor zich zelf, zodat een artikelsgewijze toelichting niet nodig is.

Het Protocol

Het eveneens ter goedkeuring overgelegde Protocol regelt o.a. de rechtspersoonlijkheid van het fonds (artikel 1), de bevoegdheid van de nationale rechter om van rechtsvorderingen tegen het fonds kennis te nemen (met uitzondering van het bepaalde in artikel 2, onder (i) en (ii))⁴ en de voorrechten en immuniteiten, waarop het fonds, zijn organen en personeelsleden aanspraak kunnen maken (artikelen 3 t/m 13).

Hierbij zij evenwel opgemerkt, dat het uit 1959 daterende Protocol op bepaalde punten naar hedendaags inzicht te weinig genuanceerd is opgesteld, met name voor wat betreft de immuniteit van jurisdictie en de vrijstelling van inkomstenbelasting op door het fonds aan zijn personeelsleden uitgekeerde salarissen. Bij de omschrijving van de immuniteit van jurisdictie, die in de artikelen 10, 12 (b) en 13 aan diverse categorieën van personen wordt verleend, ontbreekt de vaststelling dat geen immuniteit bestaat in geval van verkeersovertredingen en -ongevallen, begaan door een geprivilegeerd per-

² Bij resolutie no. 125 van dit jaar is besloten dat een 12-tal landen zijn participatie in het fonds mag verdubbelen.

³ Dat wil zeggen: genoemde bepaling verplicht tot een eerste betaling van 25%. De bevoegde organen van het fonds plegen in de praktijk vast te stellen dat de rest van het verschuldigde bedrag eveneens in termijnen van 25% wordt voldaan.

⁴ In dit verband zij gewezen op de ingevolge artikel X, eerste lid, letter (d), van het Statuut opgestelde leningsvoorwaarden, waarvan een exemplaar op de griffie is gedeponneerd ter inzage voor de leden.

soon. Deze verkeersclausule is – zoals boven reeds aangeduid – heden ten dage algemeen aanvaard en is ook in andere, gelijksoortige regelingen opgenomen, bij voorbeeld die van de vroegere Europese Organisatie voor ruimteonderzoek (Trb. 1964, 22), thans het Europees Ruimte-Agentschap (Trb. 1975, 123), en die van de Europese Octrooiorganisatie (laatstelijk Trb. 1977, 144). De Regering is voornemens op dit punt een voorbehoud te maken.

Ook met betrekking tot de in artikel 13 van het Protocol bedoelde vrijstelling van belasting op de salarissen en emolumenten, welke door het fonds aan de President en overige functionarissen worden uitbetaald, moge dienen dat een belangrijk element ontbreekt, te weten vermelding van het progressievoorbehoud. Dit houdt in dat voor de bepaling van de belastingdruk op de niet vrijgestelde delen van het inkomen rekening mag worden gehouden met de vrijgestelde inkomsten verkregen van de betreffende internationale organisatie. Ook deze clausule wordt de laatste jaren in de betreffende protocollen altijd opgenomen alsmede de in de voorliggende tekst eveneens ontbrekende bepaling dat vrijstelling van belasting over het salaris en andere emolumenten niet van toepassing is op de pensioenen die de organisatie aan zijn vroegere personeelsleden uitkeert. Het ligt in het voornemen van de Regering om bij de toetreding tot het fonds ook ten aanzien van deze twee punten een voorbehoud te maken.

Voor wat betreft het overige spreken de bepalingen van het Protocol, naar het voorkomt, voor zich zelf, zodat zij geen toelichting behoeven.

Koninkrijkspositie

Ervan uitgaande dat het Europese Vestigingsfonds tot stand is gekomen met het doel de financiering te verzorgen ten behoeve van Europese vluchtelingen en bevolkingsoverschotten die zich opnieuw willen vestigen in of buiten Europa, is de regering van de Nederlandse Antillen van mening dat medegelding voor haar land niet wenselijk is.

Het Statuut en het Protocol zullen derhalve, voor wat het Koninkrijk betreft, alleen voor Nederland gelden.

De Staatssecretaris van Buitenlandse Zaken,
D. F. van der Mei

De Minister van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk,
M. H. M. F. Gardeniers-Berendsen

De Minister van Sociale Zaken,
W. Albeda

De Staatssecretaris van Financiën,
A. Nooteboom

De Minister van Justitie,
J. de Ruiter